

Valsts probācijas dienesta un Ieslodzījuma vietu pārvaldes pētījumu tēmu saraksts 2020.gadam

Ievads

Pētījumu tēmu saraksta izstrādes mērķis ir kriminālsodu izpildes sistēmas attīstības veicināšana. Pētniecībai ir būtiska loma efektīvas kriminālsodu politikas, tiesību normu piemērošanas prakses veidošanā un attīstībā. Pētījumu tēmu saraksts ir izstrādāts, lai informētu plašu pētnieku loku par Valsts probācijas dienesta un Ieslodzījuma vietu pārvaldes pētniecības vajadzībām un veicinātu aktīvāku pētniecisko darbību kriminālsodu izpildes jomā. Pētījuma tēmu saraksts kalpos par pamatu pētnieku iniciatīvu izvērtēšanai. Valsts probācijas dienests un Ieslodzījuma vietu pārvalde nodrošinās atbalstu tām pētījuma iniciatīvām, kuras atbilst Pētījumu tēmu sarakstā noteiktajām tēmām.

Šajā dokumentā noteikto pētījumu tēmu uzskaitījums nav izsmelošs. Pētniekiem ir iespēja sašaurināt vai paplašināt atsevišķus tēmu aspektus. Piemēram, ir iespējams pētīt atbalstāmo tēmu salīdzinājumā ar citu valstu praksi vai analizēt tēmu no krimināltiesiskā, kriminoloģiskā vai socioloģiskā aspekta.

Atbalstāmās pētījumu tēmas

Kriminālsodu izpildes politikas un teorijas problemātika

- 1) Kriminālsodu izpildes politika un prakse Eiropas un citās valstīs: pozitīvā pieredze.
- 2) Taisnīguma atjaunošanas prakses kriminālsodu izpildes sistēmā.
- 3) Sabiedrībā izciešamo kriminālsodu izpildes nodošana Eiropas Savienības ietvaros.
- 4) Atturēšanās no noziegumu izdarīšanas un to ietekmējošie faktori.
- 5) Probācijas darba teorētiskie aspekti, dažādu teoriju un intervences pieeju integrēšanas praksē.
- 6) Spēka perspektīva probācijas darbā (intervences veidi un prakses modeļi, kas balstās uz personas stipro pušu un resursu identificēšanu un attīstīšanu).

Ieslodzījuma vietu pārvaldes aktuālās pētījumu tēmas

- 1) Progresīvās brīvības atņemšanas soda izpildes sistēmas īstenošana Latvijas brīvības atņemšanas iestādēs: prakses analīze.
- 2) Ieslodzījuma vietu, citu valsts institūciju un nevalstisko organizāciju sadarbība ieslodzīto personu resocializācijā.
- 3) Informācijas tehnoloģiju pielietojamība ieslodzījuma vietās.
- 4) Garīgās aprūpes nozīme ieslodzīto resocializācijas procesā: Kapelānu dienesta darbības prakses analīze Latvijas ieslodzījuma vietās (salīdzinot atsevišķus cietumus, pa reģioniem, režīma veidiem, ieslodzīto vecuma, dzimuma un tml.).
- 5) Disciplinārsodu piemērošanas prakse ieslodzītajiem – līdzīgais un atšķirīgais dažādos Latvijas cietumos (lēmumu analīze, salīdzinot atsevišķus cietumus, salīdzinot pa režīma pakāpēm, notiesāto vecuma, dzimuma, resocializācijas pakāpes u.tml.).
- 6) Pamatvajadzību un tiesību nodrošināšana ieslodzītajām personām ieslodzījuma vietās (pētīt atsevišķas vajadzības: veselības aprūpe, ēdināšana un tamlīdzīgi, kā arī piedāvātie risinājumi konstatētajām problēmām).
- 7) Atšķirības starp apcietinātām personām un notiesātām personām (tiesību atšķirības, disciplinārbildības atšķirības un tml.).
- 8) Notiesāto atbildības veidi un to piemērošanas nosacījumi ieslodzījuma vietās (disciplinārā, administratīvā, civiltiesiskā un krimināltiesiskā atbildība).
- 9) Gaisa telpas virs ieslodzījuma vietām izmantošana prettiesiskiem mērķiem.
- 10) Spīdzināšanas pazīmes un jēdziens ieslodzījuma vietās.

- 11) Vēlēšanu tiesību realizācijas īpatnības ieslodzījuma vietās.
- 12) Augstākās izglītības apgūšanas iespējas apcietinājuma un soda izpildes laikā.
- 13) Notiesāto sagatavošana atbrīvošanai.
- 14) Ieslodzīto sūdzību analīze, likumsakarības un cēloņi.
- 15) Notiesāto atkarību mazināšanas terapija ieslodzījuma vietās un tās iespējas pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas.
- 16) Notiesāto uz visu mūžu (mūža ieslodzījums) resocializācijas īpatnības.
- 17) Dinamiskā drošība kā noziedzīgu nodarījumu profilakse ieslodzījuma vietā.
- 18) Narkotisko un psihotropo vielu lietošanas izplatība ieslodzījuma vietās, tās cēloņi.
- 19) Vardarbīgo noziedzīgo nodarījumu novēršana ieslodzījuma vietās.
- 20) Tiesas uzlikto pienākumu nepildīšana un brīvības atņemšanas, tajā skaitā īslaicīgas brīvības atņemšanas, piemērošana.
- 21) Komersantu ieguvumi, nodarbinot ieslodzītās personas.
- 22) Kriminālsoda izpildes īpatnības nepilngadīgajiem.
- 23) Kriminālsoda izpildes īpatnības sievietēm.
- 24) Nosacītas pirmstermiņa atbrīvošanas efektivitāte un problēmas.
- 25) Īslaicīgās brīvības atņemšanas īpatnības un problēmas.
- 26) Ieslodzījuma vietu darbības analīze Latvijas ieslodzījuma vietās laika posmā no 1918.gada līdz 1934.gadam, laika posmā no 1934.gada līdz 1940.gadam, laika posmā no 1940.gada līdz 1990.gadam, laika posmā no 1990.gada līdz 2000.gadam (salīdzinot atsevišķus cietumus, pa reģioniem, režīma veidiem, ieslodzīto vecuma, dzimuma un tml.).
- 27) Mākslīgā intelekta un jauno tehnoloģiju ieviešana ieslodzījuma vietās.

Valsts probācijas dienesta funkciju izpildes novērtēšana un prakses analīze

- 1) Izvērtēšanas ziņojumu par probācijas klientu sagatavošanas prakses analīze.
- 2) Ārpus Valsts probācijas dienesta esošo resursu piesaiste uzraudzības procesā un to loma notiesātā rehabilitācijā.
- 3) Nepilngadīgais sodu izpildes sistēmā (nepilngadīgā stipro pušu un ārējo resursu pieeja).
- 4) Jaunietis soda izpildē, viņa vajadzības un nepieciešamie probācijas pasākumi.
- 5) Sabiedrības iesaiste darbā ar probācijas klientu – iekļaujošas darba metodes.
- 6) Nevalstisko organizāciju loma rehabilitācijas pakalpojumu īstenošanā bijušajiem ieslodzītajiem.
- 7) Darbs ar dzimumnoziedzniekiem Latvijā: rehabilitācijas pieejas un prakse.
- 8) Darbs ar personām, kas izdarījušas vardarbīgus noziedzīgus nodarījumus: pieejas un prakse.
- 9) Starpinstitūciju sanāksmes soda izpildē.
- 10) Darba devēji piespiedu darba izpildē – pozitīvā prakse un problemātika sadarbībā.
- 11) Elektroniskās uzraudzības paplašināšanas iespējas Latvijā.
- 12) Tiesu prakse ES dalībvalstu spriedumu atzīšanā un probācijas pasākumu piemērošanā Latvijā saistībā ar tādiem ES dalībvalstu spriedumiem un probācijas lēmumiem, kuri paredzēti probācijas pasākumu un alternatīvo sankciju uzraudzībai.
- 13) Sociālās uzvedības korekcijas darbs ar personām ar garīga rakstura traucējumiem.
- 14) Nepilngadīgais izlīguma procesā. Eiropas valstu un Valsts probācijas dienesta pieredze (tiesiskā regulējuma analīze, darbiniekiem nepieciešamās zināšanas un prasmes, prakses analīze (nepilngadīgais ir cietušais, nepilngadīgais ir likumpārkāpējs)).
- 15) Izlīguma ietekme uz kriminālprocesuālajām sekām.
- 16) Eiropas un Valsts probācijas dienesta prakse izlīguma procesa īstenošanā smagu un sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu gadījumos.
- 17) Eiropas valstu un Valsts probācijas dienesta prakse izlīguma procesa īstenošanā ģimenes vardarbības gadījumos.
- 18) Eiropas valstu un Valsts probācijas dienesta prakse izlīguma procesa (dziedinošo sarunu) īstenošanā noziedzīgo nodarījumu gadījumos pret tikumību un dzimumneaižskaramību.

- 19) Eiropas valstu un Valsts probācijas dienesta pieredze brīvprātīgo iesaistīšanā izlīguma procesa īstenošanā - "par" un "pret".
- 20) Eiropas valstu un Valsts probācijas dienesta pieredze līdzgaitniecībā un tās ietekme uz personām, kuras ir izdarījušas noziedzīgus nodarījumus.
- 21) Atbildīguma un atbalsta apļu kustība Eiropā un prakse Valsts probācijas dienestā.

Ieslodzījuma vietu pārvaldes personālpolitikas pētījumi

- 1) Ieslodzījuma vietu pārvaldes personāla atlase, mācību un karjeras plānošana, zināšanu, prasmju uzturēšana.
- 2) Darba vides specifikas ietekme uz cietuma darbiniekiem.
- 3) Ieslodzījuma vietu speciālistu darba slodzes vērtējums un tās optimizēšanas iespējas.
- 4) Cietumu sistēmas efektīva vadība un ieteikumi situācijas uzlabošanai (principi, formas un metodes, efektivitātes vērtējums u.tml.).
- 5) Ieslodzījuma vietu pārvaldē nodarbināto profesionālās kompetences.
- 6) Profesionālās izdegšanas problēmas ieslodzījuma vietu personāla vidū, tās profilakses iespējas.
- 7) Ieslodzījuma vietu personāla psiholoģiskās rehabilitācijas nepieciešamība, iespējas un sistēmas pilnveide.
- 8) Ieslodzīto konfliktsituācijas ar ieslodzījuma vietu darbiniekiem izraisīšana un tās ietekme uz personāla darbību un psihisko stāvokli.
- 9) Ieslodzījuma vietu pārvaldes un tās struktūrvienību amatpersonu dienesta attiecību izbeigšanas vai pārceļšanas uz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēm iemesli.
- 10) Ieslodzījuma vietu personāla stresa līmenis un emocionālā izdegšana.
- 11) Ieslodzījuma vietu personāla darba motivācija un tās saistība ar piedalīšanos izglītības paaugstināšanas pasākumos.
- 12) Ieslodzījuma vietu personāla digitālo prasmju vērtējums un tās pilnveides nepieciešamība.
- 13) Ieslodzījuma vietu pārvaldes Mācību centra mācību procesa digitalizācijas iespējas un pilnveides nepieciešamība.

Valsts probācijas dienesta personālpolitikas pētījumi

- 1) Valsts probācijas dienesta cilvēkresursu attīstības un pēctecības nodrošināšanas iespējas.
- 2) Valsts probācijas dienesta personāla atlase, mācības un karjeras plānošana; zināšanu, prasmju uzturēšana.
- 3) Valsts probācijas dienesta speciālistu darba slodze un tās optimizēšanas iespējas.
- 4) Probācijas darba nodrošināšana Latvijā: prakses analīze.
- 5) Probācijas darbinieka profesionālās kompetences un robežas (profesionālās kompetences dažādās Valsts probācijas dienesta funkcijās, lomu konflikti probācijas darbā, sevis atklāšana probācijas klientam u.tml.)
- 6) Sistēmiskās kļūdas/noslieces (apstiprināšanas kļūda, pārlietu pašpārvērtējuma kļūda u.tml.) probācijas darbinieku profesionālajā darbībā.
- 7) Personāla piesaistīšanas prakses analīze un sistēmas pilnveide.
- 8) Jauno nodarbināto darbā ievadīšanas sistēmas izstrāde.
- 9) Psihoemocionālo risku darbā ietekme uz nodarbināto darbaspējām.

Uz klientu vērštie pētījumi

- 1) Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbs sabiedrības vērtējumā (darbības efektivitātes vērtējums, attieksme pret Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbu, viedokļu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbu atspoguļošana publiskajā telpā, piemēram, masu medijos u.tml.).

- 2) Dzimumnoziedznieku resocializācija ieslodzījumu vietās.
- 3) Ar ilgstošu brīvības atņemšanas sodu notiesāto resocializācija ieslodzījumu vietās.
- 4) Atkarīgo personu resocializācija ieslodzījuma vietās.
- 5) Valsts probācijas dienesta darbs sabiedrības vērtējumā (darbības vērtējums, attieksme pret Valsts probācijas dienesta darbu, viedokļu par Valsts probācijas dienesta darbu atspoguļošana masu medijos u.tml.).
- 6) Probācijas klientu viedoklis par pasākumu, kuros tie bijuši iesaistīti probācijas laikā, lietderību.
- 7) Vardarbība ģimenē: Valsts probācijas dienesta loma vardarbības ierobežošanā ģimenēs.
- 8) Ģimenes līdzdalība nepilngadīgo uzvedības korekcijā/rehabilitācijā.
- 9) Atkarīgo ieslodzīto personības īpatnības un motivācija pozitīvām pārmaiņām: apcietinājuma un soda izpildes laikā.
- 10) Vecuma grupas “50 gadi un vairāk” resocializācijas īpatnības, vajadzības un realizācijas iespējas ieslodzījuma vietās.
- 11) Autoagresijas un suicidālas uzvedības īpatnības ieslodzījuma vietās apcietinājuma un brīvības atņemšanas soda izpildes laikā.
- 12) Ar brīvības atņemšanas sodu notiesātās personas viedoklis par resocializācijas procesu kriminālsoda – brīvības atņemšana – izciešanas laikā.
- 13) Notiesāto invalīdu sociālā aprūpe cietumā.